

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ПРОГРАМА
ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ
КОРЕКЦІЙНА ПСИХОПЕДАГОГІКА З МЕТОДИКАМИ НАВЧАННЯ
для студентів
спеціальності 013 Початкова освіта (ОР Бакалавр)

Денна форма навчання
Заочна форма навчання

Програма державного іспиту зі спеціалізації Основи логопедії та методики корекційного та інклюзивного навчання для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

РОЗРОБЛЕНО ТА
ВНЕСЕНО:

Кафедра спеціальної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

УКЛАДАЧІ ПРОГРАМИ:

доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної освіти Ферт О.Г.; асистент кафедри спеціальної освіти Бушак О.О.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

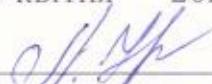
Протокол № 8 від «07» березня 2023 року

Завідувач кафедри _____ проф. Мачинська Н.І.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

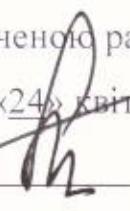
на навчально-методичній комісії факультету педагогічної освіти

Протокол № 5 від «21» квітня 2023 року

Голова НМК _____ доц. Нос Л. С.

ЗАТВЕРДЖЕНО Вченома радою факультету педагогічної освіти

Протокол № 8 від «24» квітня 2023 року

Голова _____ доц. Герчук Д.Д.

Пояснювальна записка

Державний екзамен зі спеціалізації «Корекційна психопедагогіка з методиками навчання» є одним із видів підсумкової атестації студентів спеціальності 013 «Початкова освіта», які завершують навчання.

Програму екзамену розроблено з урахуванням теоретичних знань та практичних вмінь майбутніх вчителів початкової школи.

Зазначена програма має на меті не тільки забезпечити єдність вимог і необхідний рівень проведення державного іспиту, а й допомогти студентам зосередити увагу на повторенні та систематизації раніше вивченого матеріалу з найважливіших питань, що винесені на підсумкову атестацію.

Завдання екзамену – перевірка рівня професійно-педагогічної готовності фахівців до виконання своїх професійних обов'язків; оволодіння методиками роботи з дітьми з особливими потребами у закладах загальної середньої освіти.

Структура білета дає можливість творчо підійти до формування екзаменаційних питань, охопити основні методики корекційної освіти, які доцільно застосовувати у початковій школі

Зразок екзаменаційного білета:

Білет №_____

1. Предмет, об'єкт та завдання спеціальної педагогіки і її місце в системі педагогічних наук
2. Здіснити порівняльну характеристику основних моделей інвалідності.
3. Дитина з порушеннями розумового розвитку в умовах інклюзії, особливості навчання та соціальної підтримки

В одному білеті слід уникати однотипних питань. Кожне питання містить структурні компоненти, що для студента є орієнтиром або навіть умовним планом відповіді на екзамені.

Оцінювати відповіді студентів необхідно за відомими усталеними вимогами та нормами. Потрібно зважати на змістовність, аргументованість,

творчий аспект відповіді, культуру мовлення, педагогічне бачення і конструктивний підхід випускника, його інтелект, вміння аналізувати, виділяти головні закономірності, висловлювати власні судження.

На державному екзамені студенти повинні знати характеристику історичних та сучасних теоретичних підходів до навчання дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі, і у загальноосвітньому навчальному закладі, проводити методичний аналіз матеріалу, що вивчається.

Студенти повинні вміти працювати з підручником, уміло використовувати дидактичні можливості методичного апарату планувати навчальний матеріал; складати план-конспект уроку: визначати тип уроку, розробляти зміст і структуру, формувати мету, цілі і завдання; володіти технологією основних методів і прийомів навчання; вести позакласну роботу.

Випускники мають володіти методами корекційно-виховної та відновлювальної роботи при різних за етіологією механізмами порушень; знати принципи, форми, методи й прийоми організації навчально-виховного процесу дітей із психофізичними проблемами у розвитку.

Зміст програми

Сучасні тенденції корекційної освіти

Модуль 1. Спеціальнапедагогіка в системі педагогічних наук

Об'єкт, предмет і завдання спеціальної (корекційної) педагогіки. Взаємозв'язок спеціальної педагогіки з іншими галузями знань. Основні положення корекційної діяльності. Принципи корекційно-педагогічної діяльності.

Модуль 2.Формування сучасних підходів допомоги дітям з особливими освітніми потребами

Процес формування сучасної освітньої політики. Історичний розвиток спеціальної освіти.Формування основних моделей інвалідності. Нормативно-правовезабезпеченняспеціальної таінклюзивноїосвіти вУкраїні.

Модуль 3. Універсальний дизайн у навчанні. Сучасний погляд на спеціальну освіту

Організація міжвідомчої співпраці. Поняття доступності та універсального дизайну. Складові універсального дизайну у навчанні: архітектурна, матеріально-технічна, методична та людські ресурси. Диференційоване викладання – загальні принципи.

Теоретико-методологічні засади педагогічного супроводу дітей з особливими потребами в умовах освітнього середовища

Модуль 4. Особливості соціалізації дитини з інвалідністю

Вплив оточуючого середовища на формування та розвиток особистості. Дитина з інвалідністю в умовах сегрегації, спеціальних класів та інклузивного середовища. Розвиток соціальних навичок у процесі навчання. Взаємодія дітей з різним рівнем розвитку в умовах освітнього середовища

Модуль 5. Мультидисциплінарний підхід до побудови навчального процесу. Роль педагога у забезпеченні супроводу дитини з особливими потребами.

Спільне консультування та викладання. Співпраця з родиною дітей з комплексними порушеннями в умовах спеціального закладу. Особливості організації спеціальних класів в умовах загальноосвітнього простору.

Модуль 6. Організація навчання та виховання дітей з різними видами порушень психофізичного розвитку

Особливості навчання дітей з сенсорними та порушеннями опорно-рухового апарату. Навчання дітей з затримкою психічного розвитку, розумовою відсталістю та аутизмом в умовах спеціального загальноосвітнього середовища. Навчання дітей з поведінковими розладами (гіперкінетичними –

гіперактивний розлад з дефіцитом уваги (ГРДУ) та ін. Діагностування та навчання дітей з тяжкими порушеннями мовлення

**Перелік питань до державного екзамену зі спеціалізації
«Корекційна психопедагогіка з методиками навчання»**

1. Дайте визначення понять інклюзивна освітня політика, інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивний підхід
2. Назвіть основні філософські засади інклюзивної освіти в контексті загальних понять та у педагогічному вимірі.
3. Окресліть основні історичні передумови розвитку інклюзивної освіти
4. Зробіть порівняльну характеристику основних моделей інвалідності.
5. У чому полягає роль громадянського суспільства у розвитку інклюзії?
6. Особливості діяльності громадських організацій в Україні.
7. Міжнародне нормативно-правове забезпечення для людей з інвалідністю
8. Українська законодавча база з питань інклюзії
9. Охарактеризуйте особливості міжвідомчої взаємодії у процесі організації інклюзивного освітнього середовища
10. Що таке архітектурна доступність та універсальний дизайн?
11. Особливості поняття універсального дизайну у освітньому контексті
12. Охарактеризуйте архітектурну та матеріально-технічну складову універсального дизайну в освіті
13. Яке значення у практичному освітньому процесі має методична складова універсального дизайну у навчанні та відповідна підготовка педагогічних працівників?
14. Охарактеризуйте загальні принципи диференційованого викладання в загальноосвітньому середовищі.
15. Що таке середовище? Які види середовища ви наєте?
16. Особливості розвитку дитини в сегрегованому середовищі
17. Назвіть переваги інклюзивного середовища для розвитку особистості

18. Складові соціального вміння. Окресліть основні соціальні навички та особливості їх динаміки в процесі навчання

19. Особливості соціальної взаємодії дітей з різним рівнем розвитку в умовах освітнього середовища

20. Як ви розумієте поняття мультидисциплінарного підходу до діагностування можливостей дитини та планування навчального процесу?

21. Охарактеризуйте особливості спільного консультування та викладання в інклузивному освітньому середовищі

22. Роль батьків у мультидисциплінарній команді

23. Особливості співпраці з родиною в умовах вітчизняного освітнього простору

24. Основні проблеми залучення дитини зі складними комплексними порушеннями до освітнього середовища

25. Спеціальні класи в умовах загальноосвітнього середовища. Основні переваги і недоліки.

26. Забезпечення принципу послідовності навчального процесу в контексті спеціальної освіти для дітей з комплексними порушеннями

27. Взаємодія дітей з різним рівнем розвитку в умовах освітнього середовища.

28. Особливості навчання дітей з сенсорними порушеннями

29. Особливості інклузії дітей з вадами опорно-рухового апарату.

30. Навчання дітей з затримкою психічного розвитку

31. Особливості залучення дітей розумовою ідентальністю до освітнього середовища

32. Особливості навчання дітей з аутизмом

33. Навчання дітей з поведінковими розладами (гіперкінетичними – Гіперактивний розлад з дефіцитом уваги (ГРДУ) та ін.

34. Діагностування та навчання дітей з тяжкими порушення мимовлення

35. Дитина з сенсорними порушеннями в загальноосвітньому середовищі.

Основні виклики

36. Навчання дитини з вадами зору

37. Дитина з вадами слуху у загальноосвітньому середовищі.
 38. Особливості залучення дитини з епілепсією до середовища загальноосвітнього закладу.
 39. Стратегії підтримки дитини з вадами опорно-рухового апарату в умовах масової школи
 40. Особливості інклюзії дітей з тяжкими порушеннями мовлення.
 41. Дитина з порушеннями розумового розвитку в умовах інклюзії, особливості навчання та соціальної підтримки
 42. Особливості планування навчального процесу для дітей з розладами спектру аутизму.
 43. Співпраця педагога і батьків у допомозі дитині з аутизмом
 44. Робота з батьками дітей з ГРДУ. Роль педагога.
 45. Співпраця педагога та представників інклюзивно-ресурсних центрів.
- Основні акценти**
46. Основні виклики у роботі педагога з дітьми, які мають порушення розумового розвитку
 47. Позашкільна освіта дитини з особливими освітніми потребами.
 48. Дитина з розладами поведінки та емоцій (ГРДУ-гіперкенетичні розлади), особливості діагностики та планування навчального процесу.
 49. Посада асистента вчителя в Українському законодавстві
 50. Основні функції асистента вчителя
 51. Основніко мпетентності асистента вчителя
 52. Формування ефективних стосунків між вчителем та асистенто мвчителя
 53. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) як умова надання якісних освітніх послуг учням з особливими потребами
 54. Диференціація викладання здійснення адаптацій та модифікацій.
 55. Диференціація процесу оцінювання навчальних результатів
 56. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивному класі: реагування на втручання, моніторинг прогресу
 57. Участь батьків у процесі оцінювання

58. Співпраця асистента вчителя з іншими фахівцями: командний підхід
59. Практика спільного викладання: теоретичні основи та практичні приклади
60. Ефективне формування партнерських стосунків у процесі спільного викладання
61. Особливості співпраці зі спеціальними педагогами
62. Етіологія, патогенез та особливості функціонування при гіперактивному розладі з дефіцитом уваги
63. Особливості педагогічної підтримки дітей з гіперактивним розладом з дефіцитом уваги
64. Етіологія та особливості розвитку при розладах спектру аутизму
65. Особливості педагогічної підтримки дітей з розладами спектру аутизму
66. Етіологія, патогенез та особливості функціонування при затримці психічного розвитку
67. Особливості педагогічної підтримки дітей з затримкою психічного розвитку
68. Етіологія та особливості розвитку при порушеннях розумового розвитку
69. Особливості педагогічної підтримки дітей з порушеннями розумового розвитку
70. Класифікація порушень зору.
71. Диференційований підхід до дітей з порушеннями зору в освітньому процесі
72. Причини та види порушень слуху.
73. Особливості навчання дітей з порушеннями слуху.
74. Основні порушення опорно-рухового апарату у дітей молодшого шкільного віку
75. Особливості залучення дітей з дитячим церебральним паралічем та іншими порушеннями опорно-рухового апарату до інклузивного освітнього середовища.
76. Класифікація порушень мовлення
77. Диференційований підхід до дітей з порушення мимовлення в інклузивному освітньому процесі.

Література

1. Богданова І. М. Соціальна педагогіка / І. М. Богданова. – К., 2008. – 343 с.
2. Бондар В. Виростити конкурентоспроможного учителя. Управління формуванням професійної компетентності вчителя початкового навчання / В. Бондар, І. Шапошнікова // Управління освітою. – 2006. – № 22. – С. 12–16.
3. Бондар В. І. Вчитель про дітей, які мають труднощі у навчанні / В. І. Бондар // Почат. шк. – 1995. – № 10–11. – С. 6–9.
4. Васянович Г. П. Методологічні контексти педагогічної науки на сучасному етапі її розвитку / Г. П. Васянович // Педагогіка і психологія професійної освіти : наук.-метод. журн. – Львів, 2013. – № 3. – С. 9–30.
5. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки / О. Вишневський. – Дрогобич : Коло, 2006. – 364 с.
6. Вісник проекту інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні. – Жовтень 2009–лютий 2010. – С. 23.
7. Даніелс Е. Р. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів / Елен Р. Даніелс, Кей Страффорд. – Львів, 2000. – 255 с.
8. Данілавічутє Е. А. Стратегії викладання в інклюзивному класі : навч.-метод. посіб. / Е. А. Данілавічутє, С. В. Литовченко. – К. : Видавн. група “А.С.К.”, 2012. – 360 с. – (Серія “Інклюзивна освіта”).
9. До побудови загальної теорії корекційної педагогіки: визначення предмету науки // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія / відп. ред. В. М. Синьов. – К. : НПУ, 2005. – С. 3–23.
10. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кременя ; Акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
11. Зверева І. Д. Професійний етичний кодекс – нагальна вимога часу / І. Д. Зверева. Соціальна робота в Україні / І. Д. Зверева. – 2003. – № 3. – С. 33–39.
12. Інвалідність та суспільство : навч.-метод. посібник. – К., 2012. – 216 с.

13. Інноваційні моделі соціальних послуг. Т. 1. Український фонд соціальних інвестицій. – К., 2006. – 320 с.
14. Капська А. Й. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола ; заг. ред. А. Й. Капської. – К. : [б. и.], 2002. – 164 с.
15. Капська А. Й. Соціальнапедагогіка: підручник/ А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола. – К. : Центр учб. літ-ри, 2011. – 488 с.
16. Касьяненко М. Д. Педагогікаспівробітництва : навч. посіб. / М. Д. Касьяненко. – К. : Вища шк., 1993. – 320 с.
17. Кашуба Л.В. Інклузія в дошкіллі : Розвиток, навчання та виховання дітей із психофізичними порушеннями / Л.В. Кашуба, Н. В. Тарапака. – Кровоград, 2017. – 146 с.
18. Колупаєва А. А. Інклузивна освіта: реалії та перспективи / А. А. Колупаєва. – К. : “Самміт-книга”, 200. – 269 с.
19. Лорман Т. Інклузивнаосвіта : практ. посіб. / Проект інклузивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні / ТімЛорман, Джоандепелер, ДевидХарві. – К., 2010. – 295 с.
20. Лупарт Д. Шкільна реформа у Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклузивних шкіл / Д. Лупарт, Ч. Веббер ; Університет м. Калгарі, провінція Альберта. Проект освіти для особливих потреб у Канаді. Канадсько-українська мережа досліджень (КУМД). – 2007. – Лют. – 98 с.
21. Синьов В. М. Педагогічний словник / за ред. М. Д. Ярмаченка. – К. : Пед. думка, 2001. – 418 с.
22. Соціальні послуги на рівні громади для осіб з інтелектуальною недостатністю / відп. ред. В. М. Синьов. – К., 2004. – 312 с
23. Специфіка роботи соціального гувернера з сім'ями, що мають дітей з особливими потребами : метод. реком. до вивчення курсу „Основи соціального гувернерства” / [уклад. Л. І. Кобилянська]. – Чернівці : ЧНУ, 2001. – 38 с.

24. Ферт О. Діяльність Львівського інклюзивного ресурсного центру як інструменту формування інклюзивної освітньої політики в регіоні на основі напрацювань канадсько-українського проекту “Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні. Аналіз досягнень та проблемних питань / О. Ферт // Вища освіта України. – 2012. – С. 387–394.
25. Ферт О. Вплив просвітницької діяльності в середовищі педагогів на диференціацію навчання дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх закладах та формування інклюзивної освітньої політики у Львівському регіоні / О. Ферт // Вища освіта України. – К., 2011. – Т. II (27). – С. 436-440.
26. Ферт О. Історико-соціальні засади становлення й розвитку інклюзивної освіти / О. Ферт // Вища освіта України. – 2010. – Т. I (19). – С. 524-530.
27. Ферт О. Обдаровані діти з ГРДУ: позитивні сторони та складності у навчанні / О.Ферт // Креативність і творчість. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціологія. Психологія. Педагогіка. – К., 2009.– Темат. вип. № 1. – С. 144-147.
28. Ферт О. Психолого-педагогічні умови підготовки фахівців до роботи з гіперактивними учнями в системі загальноосвітніх закладів України / О.Ферт // Вища освіта України. – К., 2008. – Т.ІІ (9). – С. 572-577.